

Sygnatura akt II C 702/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR K. T.

Protokolant staż. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 roku w Łodzi

sprawy w powództwa J. G.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.000 (pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 28 października 2014 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. znosi koszty procesu wzajemnie między stronami;
4. zwraca powodowi z środków Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi kwotę 221,41 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych czterdzieści jeden groszy) tytułem niewykorzystanej zaliczki na wynagrodzenie biegłego, uiszczoną w dniu 19 grudnia 2014 roku.

Sygnatura akt II C 702/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 września 2014 roku (data pisma), powód J. G., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, wniósł o zasądzenie od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 10.100 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanej do dnia zapłaty. Wniósł również o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 23 stycznia 2014 roku w gminie S. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym uszkodzony został samochód marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...) należący do powoda. Samochód został zakupiony w grudniu 2011 roku i był użytkowany przez powoda przez 26 miesięcy. Sprawca zdarzenia posiadał ubezpieczenie OC w pozwanym Towarzystwie. Koszt naprawy pojazdu wyniósł 24.648,09 złotych. Podniesiono, iż szkoda została zgłoszona pozwanemu, który odmówił wypłaty odszkodowania z tytułu utraty wartości pojazdu.

(pozew k. 2-4, pełnomocnictwo k. 5)

W odpowiedzi na pozew pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że w toku postępowania likwidacyjnego pokryto koszty naprawy uszkodzonego pojazdu. Pojazd został naprawiony w autoryzowanym serwisie i nastąpiło jego przywrócenie do stanu w jakim znajdował się przed kolizją. W ocenie strony pozwanej, w wyniku zdarzenia z dnia 23 stycznia

2014 roku nie doszło do zmniejszenia wartości handlowej przedmiotowego pojazdu. Podniesiono, iż pojazd ten był pojazdem powypadkowym, w którym dokonywani już napraw blacharsko – lakierniczych. Wskazano, iż w 2012 roku pojazd ten doznał poważnych uszkodzeń, które musiały mieć wpływ na wartość handlową. Zatem, w jego ocenie, normalnym następstwem kolizji z dnia 23 stycznia 2014 roku nie mogło być zmniejszenie wartości handlowej pojazdu, bowiem do ewentualnego ubytku wartości doszło już wiele miesięcy wcześniej, a pozwany nie może być zobowiązany do naprawienia szkody niezwiązanej z wypadkiem spowodowanym przez osobę ubezpieczoną u pozwanej.

(odpowiedź na pozew k. 12-15, k. 25-26)

W toku dalszego postępowania stanowiska stron do dnia zamknięcia rozprawy nie uległy zmianie.

(protokół rozprawy k. 120- 121)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniach 27 września 2012 roku i 30 września 2012 roku samochód marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...) uczestniczył w dwóch kolizjach. Łącznie wypłacono z tego tytułu odszkodowanie w wysokości 8.611,96 złotych. W ramach naprawy pierwszej kolizji dokonano lakierowania ściany bocznej przedniej lewej, drzwi przednich lewych bez ramy okna, drzwi tylnych lewych bez ramy okna i ściany tylnej lewej. Natomiast podczas naprawy drugiej kolizji naprawa polegała na wymianie elementów odkręcanych położonych w przedniej części pojazdu.

(raport (...) k. 42-47, wydruk AudaHistory k. 84-86, opinia biegłego k. 67-76, pisemna opinia uzupełniająca k. 101-106)

W dniu 23 stycznia 2014 roku, w B. doszło do kolizji drogowej z udziałem samochodu marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Sprawcą wypadku był D. P. kierujący samochodem marki (...) o numerze rejestracyjnym (...). Sprawca wypadku miał wykupioną polisę od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w pozwanym Towarzystwie.

(okoliczności bezsporne)

Poszkodowany J. G. zgłosił szkodę z posiadanej przez siebie dobrowolnej polisy Autocasco w Towarzystwie (...) S.A. w W. i wystąpił o wypłatę odszkodowania. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego, decyzjami z dnia 28 lutego i 10 marca 2014 roku (...) S.A. w W. wypłaciło na rzecz powoda kwotę 20.039,10 złotych.

(zgłoszenie szkody, decyzje o wypłacie odszkodowania – załączone w aktach szkodowych)

J. G. zlecił naprawę samochodu marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...) w (...) Spółce Jawnej w Ł..

(kalkulacja naprawy – załączona w aktach szkodowych)

W piśmie z dnia 6 lutego 2014 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. upoważniła Spółkę jawną (...) w Ł. do odbioru odszkodowania.

(pismo – załączone w aktach szkodowych)

W piśmie z dnia 10 marca 2014 roku pełnomocnik powoda zgłosił szkodę w Towarzystwie (...) S.A. w W. na pojeździe marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...), polegającą na utracie wartości pojazdu w związku z jego stanem powypadkowym. Wniósł także o wypłatę na rzecz J. G. kwoty 30.000 złotych tytułem odszkodowania w związku z utratą wartości pojazdu. W piśmie z dnia 28 marca 2014 roku, Towarzystwo (...) S.A. w W. odmówiło wypłaty odszkodowania z tytułu handlowego ubytku wartości pojazdu.

(pismo – zgłoszenie szkody, decyzja o odmowie wypłaty odszkodowania – w załączonych aktach szkodowych)

W piśmie z dnia 12 marca 2014 roku Towarzystwo (...) S.A. w W. wystąpiło do Towarzystwa (...) S.A. o zapłatę kwoty 20.039,10 złotych, w terminie 14 dni od daty otrzymania pisma.

(pismo – załączone w aktach szkodowych)

W wyniku naprawy wynikającej ze zdarzenia z dnia 23 stycznia 2014 roku pojazd powoda stracił na wartości handlowej około 5.000 złotych brutto. Wcześniejsze zarysowania, których skutkiem było jedynie lakierowanie jedynie kilku elementów nadwozia, nie wykluczają możliwości naliczenia ubytku wartości przy kolejnej szkodzie związanej z naprawą powypadkową obejmującą naprawę blacharsko lakierniczą (elementów nieodejmowalnych poszyc i szkieletu nadwozia lub ramy), wymagającą wymiany tych elementów oraz formowania otworów drzwi, okien lub pokryw.

(opinia biegłego k. 67-76, pisemna opinia uzupełniająca k. 101-106)

Poczynione ustalenia faktyczne Sąd oparł na kserokopiach dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość nie została zakwestionowana przez strony, a także w oparciu o opinię powołanego w sprawie biegłego. Sąd dał wiarę załączonym do akt sprawy dokumentom, gdyż ich prawdziwość i wiarygodność w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Ustaleń stanu faktycznego na podstawie kserokopii dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Wobec treści żądania powoda i ustalonego stanu faktycznego, kluczowe znaczenie w niniejszej sprawie miała opinia biegłego z zakresu techniki samochodowej oraz ruchu drogowego na okoliczność utraty wartości handlowej samochodu marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...) po naprawie w związku z wypadkiem z dnia 23 stycznia 2014 roku. W odniesieniu do szacunku biegłego żadna ze stron nie wniosła o wydanie opinii przez innego biegłego. Jedynie pełnomocnik pozwanego wnosił o wydanie opinii uzupełniającej (k. 82-83) w zakresie określenia rynkowego ubytku wartości pojazdu. Jednakże ostatecznie wątpliwości podniesione w jego piśmie procesowym zostały zatem wyjaśnione w sposób wyczerpujący i wiarygodny przez biegłego w ramach sporządzonej opinii uzupełniającej i nie doprowadziły do dalszego zakwestionowania opinii i zgłoszenia wniosku o powołanie dowodu z opinii innego biegłego. Sąd oparł się zatem na sporządzonej opinii, nie znajdując podstaw do zakwestionowania jej i uznając ją za rzetelną, sporządzoną zgodnie z wymogami specjalistycznej wiedzy, zawierającą pełne i fachowe ustosunkowanie się do pytań Sądu. Biorąc pod uwagę jej podstawy teoretyczne, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków Sąd uznał sporządzoną opinię za w pełni miarodajną i wyczerpującą – stała się ona podstawą poczynionych ustaleń.

Sąd pominął wniosek pełnomocnika pozwanego, wniesiony na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 roku (k. 120), o wezwanie biegłego na rozprawę celem złożenia ustnej opinii uzupełniającej na okoliczność utraty wartości rynkowej pojazdu przy zastosowaniu metody R./S., jako spóźniony. Zgodnie bowiem z art. 207 § 6 k.p.c., Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Należy bowiem wskazać, iż strona pozwana, w terminie określonym w zarządzeniu z dnia 26 czerwca 2015 roku nie ustosunkowała się do opinii biegłego i nie wniosła o wydanie przez niego opinii uzupełniającej, zaś sam wniosek został złożony już po upływie zakreślonego terminu. Sąd ma zatem obowiązek pominięcia spóźnionych twierdzeń, zarzutów i dowodów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Podstawą prawną odpowiedzialności ubezpieczyciela za skutki wypadku jest umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz przepis art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność

ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz umowa została zawarta. Podstawą odpowiedzialności strony pozwanej w niniejszej sprawie jest także art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r, nr 124, poz. 1152 ze zm.), który stanowi, iż z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej (art. 36 ust. 1). Zakład ubezpieczeń odpowiada w granicach odpowiedzialności sprawcy szkody, za normalne następstwa działania bądź zaniechania, z którego szkoda wynikła. Wysokość odszkodowania winna odpowiadać rzeczywistym, uzasadnionym kosztom usunięcia skutków wypadku i ograniczona jest kwotą określoną w umowie ubezpieczenia (art. 824 § 1 k.c.). W przypadku zderzenia pojazdów mechanicznych art. 436 § 2 k.c. statuuje odpowiedzialność sprawcy szkody na zasadzie winy.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, że w wyniku kolizji z dnia 23 stycznia 2014 roku uległ uszkodzeniu samochód marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Nie były kwestionowane sprawstwo i wina sprawcy szkody, ani odpowiedzialność Towarzystwa (...) S.A. w W. za szkodę, w związku z ochroną udzieloną na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Nie budził również wątpliwości Sądu fakt wypłaty kwoty 20.039,10 złotych z tytułu odszkodowania z tytułu naprawy pojazdu i sposób likwidacji szkody, uznający zasadność dokonania naprawy uszkodzonego pojazdu.

Spór stron niniejszego procesu koncentrował się na ustaleniu szkody w postaci utraty wartości rynkowej pojazdu po naprawie w związku z wypadkiem z dnia 23 stycznia 2014 roku. Naprawienie szkody winno obejmować wszystkie straty, poniesione wskutek zaistnienia szkody, stanowiące normalne następstwo działania, z którego szkoda wynikła (art. 361 § 2 k.c.). Następuje ono według wyboru poszkodowanego: przez przywrócenie stanu poprzedniego bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Odszkodowanie ma zapewnić całkowitą kompensatę doznanego uszczerbku, ale przy zastrzeżeniu, że nie powoduje jednocześnie nieuzasadnionego wzbogacenia poszkodowanego. Zgodnie z zasadami określonymi w kodeksie cywilnym, podstawową funkcją odszkodowania jest bowiem jego funkcja kompensacyjna: powinno przywrócić w majątku poszkodowanego stan naruszony zdarzeniem wyrządzającym szkodę. Cel ten realizuje naprawienie szkody uwzględniające indywidualną sytuację poszkodowanego i realia konkretnej sprawy. W niniejszej sprawie określenie wysokości szkody wymaga jednak również odniesienia do zakresu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. W wyroku z dnia 12.02.2004 r. (sygn. akt V CK 187/03, publ. Wokanda z 2004 r., Nr 8, str. 15), zostało wyjaśnione, iż przedmiotem ochrony udzielonej w umowie ubezpieczenia OC nie jest mienie ubezpieczającego, ani też powstała w nim szkoda, lecz cywilna odpowiedzialność odszkodowawcza ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej. Przedmiotem ubezpieczenia nie są konkretne składniki majątkowe, lecz całość sytuacji majątkowej ubezpieczającego na wypadek powstania określonych jego zobowiązań, czyli pasywów w majątku ubezpieczającego. W doktrynie i orzecznictwie wprowadzono jednocześnie pojęcie stanu odpowiedzialności ubezpieczającego (ubezpieczonego): „Obowiązek świadczenia ubezpieczyciela (art. 805 § 1 kc) wynikający z umowy ubezpieczenia OC (art. 822 § 1 kc) aktualizuje się w razie wystąpienia stanu odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego (ubezpieczonego). Powstaje więc z chwilą powstania stanu odpowiedzialności cywilnej jego kontrahenta, bez względu na to, czy dokonał on już naprawy wyrządzonej osobie trzeciej szkody, a nawet czy w ogóle zamierza ją naprawić” (wyrok z dnia 12.02.2004 r., sygn. akt V CK 187/03, publ. Wokanda z 2004 r., Nr 8, str. 15). Na gruncie obecnego stanu prawnego metodą obliczania wysokości szkody jest teoria różnicy. Polega ona na ujmowaniu szkody jako różnicy pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a stanem, który by istniał, gdyby nie rozpatrywane zdarzenie. Ustalając uszczerbek podlegający naprawieniu przez osobę ponoszącą odpowiedzialność odszkodowawczą, dlatego należy mieć na względzie także ewentualne, wynikające z tego zdarzenia korzyści dla poszkodowanego (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11.7.1957 r., (...) 304/57, OSN 1958, nr 3, poz. 76 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22.11.1963 r., zasada prawna, III PO 31/63, OSNC 1964, nr 7-8, poz. 128). Do teorii różnicy odniósł się także Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15.11. 2001 r., sygn. akt III CZP 68/01, publ. OSNC z 2002 r., Nr 6, poz. 74: „W odniesieniu do szkody komunikacyjnej jest to różnica pomiędzy wartością,

jaką pojazd przedstawiał w chwili wypadku a jego wartością po wypadku”. W doktrynie także nie budzi wątpliwości, iż „odszkodowanie za uszkodzenie samochodu może obejmować oprócz kosztów jego naprawy także zapłatę sumy pieniężnej, odpowiadającej różnicy między wartością tego samochodu przed uszkodzeniem i po naprawie” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2001 r., sygn. akt III CZP 57/01, publ. OSNC z 2002 r., Nr 5, poz. 57). Jak już bowiem wywieziono powyżej, szkodę, w rozumieniu art. 361 kc, stanowi różnica między stanem majątkowym poszkodowanego, który powstał po wystąpieniu zdarzenia powodującego uszczerbek, a stanem, jaki by w jego majątku istniał, gdyby to zdarzenie nie nastąpiło. Z przepisu art. 361 § 2 kc wynika obowiązek pełnej kompensacji szkody. Wartość samochodu po jego naprawie to jego wartość rynkowa. Ponieważ wartość ta w wyniku uszkodzenia zmalała w stosunku do tej, jaką pojazd ten miałby na rynku, gdyby nie został uszkodzony, to kompensata powinna obejmować nie tylko koszty naprawy, ale także tę różnicę wartości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2001 r., sygn. akt III CZP 57/01, publ. OSNC z 2002 r. Nr 5, poz. 57). Wynika to z faktu, iż zbycie rzeczy jest uprawnieniem właściciela. Miernikiem wartości majątkowej rzeczy jest pieniądz, a jej weryfikatorem rynek. Rzecz zawsze ma taką wartość majątkową, jaką może osiągnąć na rynku. Jeżeli więc prawidłowo wykonana naprawa nie przywraca pojazdu do stanu sprzed wypadku (występujące defekty obniżają walory estetyczne pojazdu, komfort użytkowania, stan techniczny i trwałość), to pozwany zakład ubezpieczeń zobowiązany jest wypłacić odszkodowanie obejmujące również ten stan. Ustalenie wysokości takiej szkody następuje zaś przez porównanie stanu majątkowego poszkodowanego przed i po doznaniu szkody i wyliczenie występującej tu różnicy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10.11.1992 r., sygn. akt I ACr 410/92, publ. OSA z 1993 r., Nr 8, poz. 57, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03.02.1971 r., sygn. akt III CRN 450/70, publ. OSNC z 1971 r., Nr 11, poz. 205). W niniejszej sprawie, jak ustalono, po kolizji drogowej, która miała miejsce w dniu 23 stycznia 2014 roku wartość rynkowa pojazdu powoda w wyniku uszkodzenia zmalała w stosunku do tej, jaką pojazd ten miałby na rynku, gdyby nie został uszkodzony, zatem kompensata powinna obejmować nie tylko koszty naprawy, ale także tę różnicę wartości. W tej mierze miarodajna była opinia biegłego W. S., który w sposób jasny i przekonujący wskazał, iż w wyniku naprawy wynikającej ze zdarzenia z dnia 23 stycznia 2014 roku pojazd powoda stracił na wartości handlowej około 5.000 złotych brutto. Wobec powyższego, Sąd zasądził na rzecz powoda powyższą kwotę, zatem powództwo w zakresie tego roszczenia podlegało uwzględnieniu w części. Natomiast powództwo dalej idące, jako niezajdujące podstaw w zebranych w sprawie materiale dowodowym należało oddalić jako niezasadne.

O odsetkach od zasądzonej kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Stosownie do treści tego przepisu, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Istotnym, zatem jest ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Wymagalność roszczenia w stosunku do zakładu ubezpieczeń powstaje w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku (art. 817 § 1 k.c.), chyba, że w powyższym terminie wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia jego odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe. Mając powyższe na względzie, odsetki od zasądzonej kwoty należało zasądzić dopiero od dnia 28 października 2014 roku, tj. od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu pozwanemu (k. 38). Powód nie wykazał bowiem kiedy doręczono stronie pozwanej pismo, w którym zwracał się o zapłatę powyższej kwoty.

W pozostałej części powództwo w zakresie odsetek podlegało oddaleniu, jako niezasadne.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. tj. znosząc między stronami koszty procesu. Różnica wysokości kosztów każdej ze stron nie była znaczna, koszty poniesione przez powoda to 3297,59 zł, zaś koszty poniesione przez pozwanego to 3000 zł. Powód żądał kwoty 10.100 złotych, zasądzona kwota 5.000 złotych stanowi ok. 49% dochodzonego roszczenia. Uwzględniając stosunek w jakim strona powodowa wygrała proces i mając na uwadze wynik stosunkowego rozliczenia kosztów zasadnym i zgodnym z zasadą słuszności było zniesienie kosztów procesu pomiędzy stronami, bowiem przy rozliczaniu stosunkowym pozwany musiałby zwrócić powodowi jedynie kwotę 85,82 zł.

Jednocześnie w punkcie 4 wyroku Sąd zamieścił rozstrzygnięcie w przedmiocie rozliczenia kosztów wynagrodzenia biegłego. Strony uiściły kwoty po 600 złotych zaliczki na poczet opinii. Rzeczywiste koszty sporządzonych opinii wyniosły w sumie, zgodnie z przedstawionymi przez biegłego rachunkami 975,59 złotych, przy czym kwota 600 złotych została wypłacona z zaliczki uiszczony przez pozwanego, zaś kwota 375,59 złotych z zaliczki uiszczony przez powoda.

Wobec powyższego, pozostała część, w kwocie 221,41 złotych, podlegała zwrotowi, co Sąd nakazał zwrócić na rzecz powoda na podstawie art. 80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.).